

Newspaper : Naew Na	Date: 12 July 2015
'HEADLINE' : นกอีแจว Pheasant-tailed Jacana	Page: 6
Section : กีฬา	Column Inch : 45
Circulation : 100,000	PR Value : 101,250

นกอีแจว Pheasant-tailed Jacana

นกอีแจว Pheasant-tailed Jacana เป็นทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพ (ช่วงนอกฤดูผสมพันธุ์) มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Hydrophasianus chirurgus* จัดอยู่ในวงศ์นกเป็ด (Jacanidae) มีการกระจายพันธุ์อยู่ทั่วโลก จีนตอนใต้ ไต้หวัน เกาะไหหลำ หมู่เกาะซุนดาใหญ่ ฟิลิปปินส์ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับประเทศไทยเราพบนกในวงศ์นี้เพียง 2 ชนิด ด้วยกันคือ นกอีแจว Pheasant-tailed Jacana และนกพริก (Bronze-winged Jacana) นกอีแจวพบได้ทุกภาค มีปริมาณปานกลาง ตามห้วย หนอง คลอง บึงบัวและตามทุ่งนาที่มีน้ำท่วมขัง

นกอีแจว เป็นนกขนาดเล็ก ความยาววัดจากปลายปากจรปลายหางประมาณ 30 ซม. ลักษณะปากเรียวยาวตรงสีน้ำตาลเข้ม ปลายปากแหลม คอขาวปานกลาง ในช่วงฤดูผสมพันธุ์ หัวและลำตัวด้านบนสีน้ำตาล หน้าผากสีน้ำตาลอ่อน ช่วงใต้คอและท้องสีขาว แถบขอบตาสีดำที่ลากยาวผ่านคอด้านข้างต่อเนื่องลงมาถึงแถบอกที่มีสีน้ำตาลเข้มออกดำ และจากท้ายทอยลงไปที่คอมีสีเหลืองอ่อน ปีกสีน้ำตาล ที่ขอบปีกมีแถบสีขาว หางด้านบนสีน้ำตาล ขา นิ้วและเล็บยาวสีดำ ส่วนในช่วงที่เป็นฤดูผสมพันธุ์ ตัวเมียจะตัวโตกว่าตัวผู้ นกชนิดนี้ทั้งตัวผู้และตัวเมียจะมีขนคลุมร่างกายส่วนใหญ่เป็นสีน้ำตาลเข้มออกดำที่หัว หน้าผาก ใบหน้า และคอมีสีขาวเด่นชัด ช่วงกลางกระหม่อมสีน้ำตาลเข้มออกดำ และสีดำนี้จะลากผ่านลงไปตามข้างคอทั้งสองข้างไปถึงส่วนอกที่มีสีดำอมน้ำตาล ช่วงในช่องที่สีดำล้อมรอบจากท้ายทอยลงไปถึงต้นคอมีสีเหลืองสด ที่ปีกมีแถบสีขาวแถบใหญ่เด่นชัดจนตั้งแต่หัวปีกถึงช่วงกลางปีก ปลายปีกแหลมขาวสีน้ำตาลเข้มออกดำ ส่วนหางสีน้ำตาลเข้ม

ออกดำ มียาวประมาณ 24-26 ซม. ขา นิ้วและเล็บยาวสีดำ นกตัวไม่เต็มวัยสีและลักษณะเหมือนนกช่วงนอกฤดูผสมพันธุ์ แต่สีที่อกและลำตัวจะอ่อนกว่ามาก

โดยปกติแล้วนกชนิดนี้เป็นนกน้ำที่ว่ายน้ำเก่ง และสามารถบินได้ ถ้าเป็นช่วงผสมพันธุ์เมื่อพบศัตรูระยะใกล้จะใช้วิธีดำน้ำเพื่อหลบหลีกซ่อนตัว นกอีแจวจะออกเดินทางกินในเวลากลางวัน ตามแหล่งน้ำที่เป็นคลอง หนอง บึง กินอาหารจำพวกแมลงสาบ สัตว์น้ำบางชนิด และแมลงเล็ก ๆ ตามกอวัชพืชที่ลอยอยู่บนผิวน้ำ

นกอีแจวจะผสมพันธุ์ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ตัวเมียจะเป็นตัวที่ไปเกี่ยวพาราสัตว์ผู้ และมักส่งเสียงร้อง “แจรว..แจรว แจรว..แจรว..” บินโฉบไปมาองหาตัวผู้เลือกคู่ที่เหมาะสม เมื่อเลือกได้แล้วตัวเมียจะเป็นผู้สร้างรัง ส่วนตัวผู้จะยืนเฝ้าระวังไม่ช่วยสร้างรัง รังสร้างแบบง่าย ๆ ใช้วัชพืชบนผิวน้ำที่แห้งคาบมาวางซ้อนทับไปทับมา มีก้านกกหรือใบบัวฉีกเป็นเส้นมาล้อมทำเป็นขอบรั้ว ตรงกลางจะเป็นแอ่งรองรับไข่ วางไข่ครั้งละ 3-4 ฟอง นกตัวผู้ทำหน้าที่ฟักไข่อยู่ประมาณ 25-26 วัน ส่วนเจ้าตัวเมียจะยังคงคอยดูแลหาอาหารมาให้สัตว์ระยะ แล้วก็ทิ้งจากไปหาจับคู่สร้างรังวางไข่กับนกตัวผู้ตัวใหม่โดยไม่เหลียวแลลูกและสามีเก่าเลย หรือนี้อาจเป็นสาเหตุของที่มาของชื่อ “นกอีแจว” ก็เป็นไปได้ แต่ที่จริงแล้วลูกนกอีแจวกว่าจะได้เกิดมาลืมตาดูโลกนั้นในรังแต่ละรังจะเหลือไข่เพียงใบเดียวเท่านั้น เพราะอาจถูกงู หรือพวกเหยี่ยวร่อนลงมาเอาไข่หรือลูกนกไปกินเสีย ทำให้โอกาสรอดของลูกนกมีน้อย แม่นกจึงต้องหาจับคู่สร้างรังวางไข่เป็นครั้งที่สองในรอบปี เมื่อหลังจากลูกนกออกจากไข่ พ่อนกจะเลี้ยงลูกเอง หาอาหารมาป้อนประมาณ 40-45 วัน พ่อนกจะทุ่มเทเวลาให้กับลูกนกเสียส่วนใหญ่ จะคอยดูแลสอนให้ลูกเดินทางและหาอาหาร เมื่อมีภัยมาจะหลอกล่อศัตรูให้ห่างรังออกมา แล้วส่งเสียงร้องเรียกลูก ๆ ให้เข้ามาซุกใต้ปีกหรือพาลูกดำน้ำเพื่อหลบหลีกศัตรู จนกว่าจะปลอดภัยจึงจะพาลูกขึ้นจากน้ำ เมื่ออายุได้ 55-56 วัน ลูกนกเจริญเติบโตเต็มที่ร่างกายแข็งแรงดีแล้วจึงแยกย้ายกันจากรังไป

ปัญจพร ศรีบุญช่วย
ฝ่ายเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)